

NAUKI PRAWNE / LEGAL SCIENCES

JOANNA MANISZEWSKA-EJSMONT

**O POTRZEBIE PRZYJĘCIA *DE LEGE FERENDA*
SANKCJI BEZSKUTECZNOŚCI ZAWIESZONEJ
(*NEGOTIUM CLAUDICANS*) PRZY CZYNNOŚCIACH
ZARZĄDU MAJĄTKIEM DZIECKA****1. Wprowadzenie**

Na podstawie art. 95 k.r.o.¹ zarząd majątkiem dziecka² jest jednym z atrybutów władzy rodzicielskiej. Obok pieczy nad osobą dziecka oraz reprezentacji dziecka przez rodziców ustawodawca wymienił go jako integralny element władzy rodzicielskiej. Zgodnie z powszechnie dominującym poglądem, we wszystkich przypadkach, w których rodzice wadliwie dokonują czynności prawne z zakresu zarządu majątkiem dziecka, dokonana przez nich czynność na mocy art. 58 § 1 k.c.³, jest bezwzględnie nieważna i nie podlega konwalidacji⁴.

Założeniem niniejszego artykułu jest omówienie czynności zarządu majątkiem dziecka, których wadliwe dokonanie przez rodziców skutkuje bezwzględną nieważnością czynności prawnej, a także wskazanie wynikających z obecnie obowiązującej sankcji bezwzględnej nieważności zagrożeń dla interesów majątkowych dziecka oraz pewności i bezpieczeństwa obrotu dokonywanego z małoletnimi. Ponadto celem autorki jest skierowanie uwagi na zaniedbane dotychczas w piśmiennictwie zagadnienie konieczności dążenia przez ustawodawcę do sanowania czynności prawnych dokonywanych z małoletnimi i to zarówno w interesie

JOANNA MANISZEWSKA-EJSMONT – Uniwersytet Humanistycznospołeczny SWPS w Warszawie, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5610-4261>, e-mail: jmaniszewska-ejsmont@swps.edu.pl

¹ Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, t.j. Dz.U. z 2020 r., nr 1359 ze zm.

² Ustawodawca nie zdecydował się na zdefiniowanie pojęcia zarządu majątkiem dziecka. Bardzo celną definicję sformułował Tomasz Sokołowski, według którego zarząd majątkiem dziecka stanowi „agregat aktywów i pasywów, który obejmuje zachowania oraz czynności prawne i faktyczne, wpływające na szeroko rozumianą sytuację majątkową dziecka” – *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz LEX*, pod red. H. Doleckiego i T. Sokołowskiego, Warszawa 2013², s. 697.

³ Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny, t.j., Dz.U. z 2020 r., poz. 1740 ze zm.

⁴ Uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 1961 r., 1 CO 16/61, OSNC 1963/9/187; Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 1999 r., I CKN 299/98, OSP 2000/12/186; *System prawa rodzinnego i opiekuńczego*, pod red. J.S. Piątowskiego, Wrocław 1985, s. 840.

osób trzecich, jak również dla ochrony dobra dziecka. W niniejszym opracowaniu autorka posłużyła się analizą dogmatyczno-prawną wraz z badaniem dorobku naukowego doktryny oraz orzecznictwa sądów, a także – pomocniczo – analizy historycznoprawnej oraz prawnoporównawczej.

2. Sankcja bezwzględnej nieważności przy czynnościach zarządu majątkiem dziecka *de lege lata*

Refleksje należy zacząć od krótkiego przedstawienia obecnie obowiązującej regulacji dotyczącej zarządu majątkiem dziecka, w tym w szczególności tych przepisów, których naruszenie skutkuje bezwzględną nieważnością dokonanej czynności prawnej⁵. Zarząd majątkiem dziecka jest jednym z elementów sprawowanej przez rodziców władzy rodzicielskiej. W piśmiennictwie wskazuje się, że zasadniczym celem zarządu majątkiem dziecka jest ochrona jego interesów majątkowych. Ustawowymi kryteriami prawidłowości sprawowania przez rodziców zarządu majątkiem dziecka są dobro dziecka⁶ oraz należyta staranność rodziców⁷.

Nieważność czynności może wystąpić w wielu przypadkach wadliwie sprawowanego zarządu majątkiem dziecka. Przede wszystkim zastosowanie znajduje przy czynnościach zarządu dokonanych przez przedstawiciela ustawowego bez umocowania lub z przekroczeniem jego zakresu oraz przy czynnościach zarządu dokonanych bez zezwolenia sądu opiekuńczego wydanego w trybie art. 101 § 3 k.r.o.

Pierwsza kategoria czynności związana jest – najogólniej mówiąc – z nieprawidłową reprezentacją dziecka przy czynnościach zarządu. Każde dziecko, wobec posiadania zdolności prawnej, może być podmiotem praw i obowiązków oraz posiadać majątek. Z uwagi na brak pełnej zdolności do czynności prawnych nie może jednak samodzielnie działać w obrocie. Możliwość zastępowania dziecka przez rodziców przybiera postać przedstawicielstwa ustawowego. Zgodnie z istotą przedstawicielstwa, na mocy art. 95 § 2 k.c., czynność prawna dotycząca zarządu majątkiem dziecka dokonana przez rodzica pociąga za sobą skutki bezpośrednio dla reprezentowanego dziecka i jest dokonana na jego rzecz. W art. 98 § 1 k.r.o.

---

⁵ Sankcja bezwzględnej nieważności polega na tym, że czynność nie wywołuje *ipso iure* zamierzonych przez strony skutków prawnych od chwili jej dokonania i ma charakter definitywny. Zob. *System prawa prywatnego*, t. 2: *Prawo cywilne – część ogólna*, pod red. Z. Radwańskiego, A. Olejniczaka, Warszawa 2019³, s. 543n.

⁶ Wskazuje się, że klauzula dobra dziecka mieści się w kręgu najszerszych w naszym systemie prawnym klauzul generalnych „zasad współżycia społecznego” oraz „zasady porządku publicznego”. Zob. Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2018 r., IV CSK 442/17, LEX nr 2483681; Z. Radwański, *Pojęcie i funkcja „dobra dziecka” w polskim prawie rodzinnym i opiekuńczym*, „Studia Cywilistyczne” 31(1981), s. 6.

⁷ Ustawodawca zdecydował się tym samym na dodatkowe cywilistyczne kryterium prawidłowości wykonywania zarządu majątkiem dziecka, w porównaniu do pozostałych atrybutów władzy rodzicielskiej. Zob. *System prawa rodzinnego...*, s. 806.

ustanowiona została zasada jednoosobowej reprezentacji dziecka, która oznacza, że każdy rodzic ma prawo samodzielnie reprezentować dziecko pozostające pod jego władzą rodzicielską.

Wadliwość dokonanych przez rodziców czynności prawnych z zakresu zarządu majątkiem dziecka może polegać na tym, że rodzice dokonują ich bez umocowania bądź z przekroczeniem jego zakresu⁸. Reprezentacja dziecka przez rodziców może zostać wyłączona na mocy regulacji ograniczających, zawieszających albo pozbawiających rodziców władzy rodzicielskiej (art. 58, art. 107, art. 109–111 k.r.o.). Na podstawie art. 98 § 2 k.r.o. reprezentacja rodziców może zostać wyłączona także w przypadku tzw. konfliktu interesów, tj. przy czynnościach prawnych między dziećmi pozostającymi pod władzą rodzicielską rodziców oraz przy czynnościach prawnych między dzieckiem a jednym z rodziców lub jego małżonkiem.

Przekroczenie umocowania rodziców najczęściej polega na dokonaniu czynności zarządu dotyczącej przedmiotu spod tego zarządu wyłączonego. I tak, na podstawie art. 101 § 2 k.r.o. zarząd sprawowany przez rodziców może zostać wyłączony w odniesieniu do zarobku dziecka oraz przedmiotów oddanych dziecku do swobodnego użytku. Z kolei na mocy art. 102 k.r.o. zarząd rodziców może być wyłączony na podstawie czynności prawnej (umowa darowizny lub testament) albo orzeczenia sądu (w przypadku, gdy darczyńca lub spadkodawca nie wyznaczył zarządcy, zarząd sprawuje kurator ustanowiony przez sąd opiekuńczy).

Zgodnie z powszechnie dominującym poglądem doktryny oraz judykatury, we wszystkich sytuacjach, w których rodzice dokonują czynności zarządu majątkiem dziecka bez umocowania bądź z przekroczeniem jego zakresu, dokonana przez nich czynność, na mocy art. 58 § 1 k.c., jako sprzeczna z ustawą, jest bezwzględnie nieważna i nie może być konwalidowana (w tym potwierdzona przez dziecko po uzyskaniu pełnej zdolności do czynności prawnych)⁹.

Drugą kategorią czynności, których wadliwe dokonanie skutkuje bezwzględną nieważnością, są czynności dokonane bez określonego w art. 101 § 3 k.r.o. zezwolenia sądu opiekuńczego¹⁰. Na podstawie tego przepisu rodzice nie mogą bez zezwolenia sądu opiekuńczego dokonywać czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu ani wyrażać zgody na dokonywanie takich czynności przez dziecko. Trzeba podkreślić, że samo posługiwanie się przez ustawodawcę pojęciem nieostrym „czynności przekraczających zwykły zarząd” już w praktyce stosowania przedmiotowej regulacji powoduje rosnącą arbitralność orzecznictwa oraz brak pewności obywateli co do prawa. Jednoczesne sankcjonowanie bezwzględną nieważnością takiej czynności zarządu majątkiem dziecka dokonanej bez zezwolenia sądu czyni obrót prawny z udziałem małoletnich niezwykle uciążliwym.

⁸ Czynności rzekomego (pozornego) przedstawiciela nie wywołują skutków prawnych zarówno w sferze prawnej małoletniego dziecka (jako dokonane bez lub z przekroczeniem umocowania), jak i w sferze prawnej samego rzekomego przedstawiciela, którego zamiarem nie było dokonanie czynności prawnej we własnym imieniu. Zob. *System prawa prywatnego*, t. 2, s. 625.

⁹ Zob. m.in. Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 1999 r., I CKN 299/98, OSP 2000/12/186; *System prawa rodzinnego...*, s. 840.

¹⁰ „Sąd opiekuńczy”, zwany także „sądem rodzinnym”, jest wyodrębnionym organizacyjnie wydziałem sądu rejonowego.

Należy zaznaczyć, że bezwzględna nieważność czynności dokonanej bez zezwolenia sądu została usankcjonowana ponad 60 lat temu cytowaną już wyżej uchwałą Sądu Najwyższego, posiadającą moc zasady prawnej¹¹. Sąd Najwyższy stwierdził, że czynność prawna dotycząca majątku małoletniego, dokonana przez przedstawiciela ustawowego bez uprzedniego zezwolenia władzy opiekuńczej, jest nieważna i nie może być konwalidowana. W uzasadnieniu do tego orzeczenia Sąd Najwyższy powoływał się na „interpretację logiczną i teleologiczną”, a także odnosił się do „innych, podobnych przepisów, także odnoszących się do zezwolenia na dokonanie czynności prawnej”, którymi okazały się w istocie ówczesne regulacje prawa pracy. Co więcej, Sąd Najwyższy porównał problematykę zgody władzy opiekuńczej na czynności zarządu majątkiem dziecka do przepisów Kodeksu cywilnego Królestwa Polskiego, obowiązujących do dnia 1 lipca 1946 r.

Sąd Najwyższy najprawdopodobniej celowo pominął – wówczas aktualniejszy – pogląd polskiej judykatury. Otóż na tle zawartej w dekrete z 22 stycznia 1946 r. – Prawo rodzinne¹² regulacji dotyczącej zezwolenia na dokonanie czynności prawnej Sąd Najwyższy 3 marca 1949 r. (niespełna 12 lat wcześniej) wydał precedensowe orzeczenie, w którym wprowadził zasadę, że czynność prawna dokonana bez zezwolenia sądu jest czynnością prawną niepełną (*negotium claudicans*)¹³. Sąd Najwyższy uznał wówczas, że zagadnienie udzielenia zezwolenia na dokonanie czynności zarządu majątkiem dziecka „władza opiekuńcza” powinna oceniać według sytuacji istniejącej w chwili powzięcia przez sąd decyzji dotyczącej zezwolenia, a nie w chwili dokonywania przez rodziców danej transakcji.

Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że zawarcie w imieniu małoletniego dziecka czynności prawnej przed uzyskaniem zezwolenia sądu w żaden sposób nie zagraża interesom dziecka. Jeżeli bowiem okaże się w trakcie wydawania rozstrzygnięcia, że czynność prawna nie jest dla dziecka korzystna, rodzice nie uzyskają zatwierdzenia sądu, wobec czego nie uzyska ona ważności i nie odniesie wobec dziecka żadnych skutków prawnych. Niestety to rozwiązanie nie zostało nawet poddane dyskusji przez Sąd Najwyższy w 1961 r. W rezultacie od ponad 60 lat pokutuje reguła, że w sytuacji dokonania jakiegokolwiek czynności

¹¹ Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 1961 r., sygn. I CO 16/61, OSNC 1963/9/187.

¹² Dz.U. z 1946 r., nr 6, poz. 52. Dekret Prawo rodzinne zawierał zamknięty katalog czynności, które wymagały do swej ważności zatwierdzenia ze strony władzy opiekuńczej. Zgodnie z art. 29 Prawa rodzinnego zezwolenie władzy opiekuńczej było wymagane do ważności następujących czynności prawnych, dotyczących dziecka, pozostającego pod władzą rodzicielską: 1) do zbywania i obciążania nieruchomości; 2) do nabywania, zakładania, wydzierżawiania i zbywania przedsiębiorstwa zarobkowego oraz do przystępowania do spółki handlowej w charakterze osobiście odpowiedzialnego wspólnika; 3) do udzielenia prokury; 4) do zaciągania pożyczek i zobowiązań wekslowych; 5) do udzielania poręczeń i przejmowania cudzych długów; 6) do zawierania umów najmu lub dzierżawy, jeżeli stosunek umowny ma trwać po dośściu dziecka do pełnoletności; 7) do czynienia darowizn, chyba że odpowiadają one obowiązkowi moralnemu, względem przyzwoitości lub zwyczajowi; 8) do zrzekania się lub odrzucania spadków; 9) do zawierania ugód lub czynienia zapisów na sąd polubowny, jeżeli przedmiotem ich jest czynność prawna, wymieniona w pkt. 1–8.

¹³ Orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 3 marca 1949 r., C 159/49, „Przegląd Notarialny”, zeszyt XI–XII – 1949, t. 2, s. 521–522.

zarządu majątkiem dziecka w sposób nieprawidłowy, czynność ta będzie z góry (i definitywnie) skazana na nieważność.

Zasadnicze pytanie, na jakie warto odpowiedzieć, brzmi, dlaczego pomimo znacznych przemian cywilizacyjnych, w tym społecznych, gospodarczych i politycznych, jakie dokonały się w Polsce w ciągu ostatnich kilku dekad, nie podejmuje się dyskusji dotyczącej zmiany przepisów (i zasad ich wykładni) dotyczących zarządu majątkiem dziecka¹⁴? Należy w pełni zgodzić się z poglądem, że przemiany cywilizacyjne wywołują głębokie zmiany w stosunkach rodzinnoprawnych, które powodują konieczność daleko idących zmian regulacji odnoszących się do tych stosunków¹⁵.

W tym miejscu należy wskazać dwa przypadki, w których sankcja nieważności przy czynnościach zarządu majątkiem dziecka jest niekwestionowana przez autorkę niniejszego artykułu. Po pierwsze, chodzi o wady oświadczenia woli przedstawiciela ustawowego dokonującego czynności zarządu majątkiem dziecka. Dokonanie bowiem czynności prawnej przez przedstawiciela ustawowego będącego w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli oraz pozorność oświadczenia woli przedstawiciela ustawowego powodują bezsprzecznie, na mocy art. 82–83 k.c. – bezwzględna nieważność czynności prawnej¹⁶.

Po drugie, należy zgodzić się z poglądem wyrażonym w piśmiennictwie odnośnie do skutków czynności prawnych dokonanych przez rodziców w imieniu i na rzecz dziecka świadomie na jego szkodę. Wobec tego, że takie czynności prawne rodziców są sprzeczne z istotą przedstawicielstwa ustawowego i naruszają dobro dziecka (a zatem są niezgodne z prawem i zasadami współżycia społecznego), są także bezwzględnie nieważne na podstawie art. 58 § 1 i § 2 k.c.¹⁷ Usanowanie szkodliwych czynności zarządu majątkiem dziecka nie leży także w interesie majątkowym dziecka.

---

¹⁴ Jacek Ignaczewski określił problem niezmienności prawa rodzinnego, pomimo podejmowanych wielu prób jego zreformowania, jako „efekt mrozący w prawie rodzinnym”; wskazał, że cechuje się m.in. formalnym stosowaniem prawa, wykładnią językową, brakiem głębszej refleksji nad tym, jak najlepiej zabezpieczyć interesy dziecka, niezmiennym odwoływaniem się do „odwiecznej” zasady jednego centrum życiowego, skupieniem uwagi na dobru dziecka z pominięciem konstytucyjnych praw i wolności rodziców. Zob. *Komentarz do spraw rodzinnych*, pod red. J. Ignaczewskiego, Warszawa 2014, s. 103–104.

¹⁵ A. Mączyński, *Konstytucyjne podstawy prawa rodzinnego*, w: *Państwo prawa i prawo karne. Księga Jubileuszowa Profesora Andrzeja Zolla*, t. 1, pod red. P. Kardasa, T. Sroki, W. Wróbla, Warszawa 2012, s. 757.

¹⁶ Pogląd ten jest także niekwestionowany w piśmiennictwie, zob. m.in. B. Lewaszkiewicz-Petrykowska, *Problem wad oświadczenia woli w czynności prawnej dokonanej przez przedstawiciela*, w: *Studia z prawa cywilnego: księga pamiątkowa dla uczczenia 50-lecia pracy naukowej prof. dr. hab. Adama Szpunara*, pod red. A. Rembielińskiego, Warszawa–Łódź 1983, s. 21.

¹⁷ Zwolennicy tego stanowiska wskazują jednocześnie, że sankcja nieważności nie znajdzie zastosowania, jeżeli świadomość działania na szkodę dziecka wystąpiła wyłącznie po stronie rodziców, a nie także po stronie drugiej strony czynności. Zob. K. Jagielski, *Istota i treść władzy rodzicielskiej*, „Studia Cywilistyczne” 3(1963), s. 130–131; *System prawa rodzinnego...*, s. 841.

3. W kwestii sankcji bezskuteczności zawieszanej przy czynnościach zarządu majątkiem dziecka

Istotą bezskuteczności zawieszanej czynności prawnej (*negotium claudicans*) jest to, że – co do zasady – ustawa do jej dokonania, poza złożeniem oświadczeń woli przez strony czynności prawnej, wymaga ponadto wyrażenia zgody przez osobę trzecią. Na mocy art. 63 § 1 k.c. ustawodawca wprowadził zasadę, że jeżeli do dokonania czynności prawnej potrzebna jest zgoda osoby trzeciej, osoba ta może wyrazić zgodę zarówno przed, podczas, jak i po złożeniu oświadczeń przez osoby dokonujące czynności. Zgoda wyrażona po złożeniu oświadczenia, zwana potwierdzeniem, ma moc wsteczną od jego daty. Bezskuteczność zawieszoną charakteryzuje również to, że złożone oświadczenia woli stron czynności nie wywołują wyrażonych w niej skutków prawnych, lecz wiążą strony do czasu potwierdzenia czynności w ten sposób, że żadna nie może wycofać swojego oświadczenia woli¹⁸.

Należy podkreślić, że istnieją regulacje prawne, przy których znajduje zastosowanie konstrukcja czynności prawnej niezupełnej, pomimo tego że zgody nie wyraża osoba trzecia w rozumieniu art. 63 k.c.¹⁹ Jako przykład można wskazać art. 18 § 2 k.c., na podstawie którego osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych może „sama” potwierdzić umowę zawartą bez wymaganej zgody przedstawiciela ustawowego po uzyskaniu pełnej zdolności do czynności prawnych²⁰.

Nie ulega wątpliwości, że zarówno sąd opiekuńczy, jak i dziecko po osiągnięciu pełnoletności nie są „osobą trzecią” w rozumieniu art. 63 k.c. Nic jednak nie stoi na przeszkodzie, aby konstrukcję bezskuteczności zawieszanej z art. 63 k.c. stosować do czynności zarządu majątkiem dziecka odpowiednio (a nie wprost). Odpowiednie stosowanie polegałoby na tym, że zgoda mogłaby być udzielona nie tylko przez „osobę trzecią” w rozumieniu tego artykułu, ale też przez inny uprawniony do tego podmiot. Ponadto możliwa jest normatywna regulacja określająca jednoznacznie, że wszystkie czynności zarządu majątkiem dziecka dokonane wadliwie podlegają potwierdzeniu przez prawidłowo umocowanego przedstawiciela ustawowego małoletniego będącego stroną czynności po uzyskaniu przez niego pełnoletności bądź w przypadku konieczności uzyskania zezwolenia sądu opiekuńczego – ten sąd.

Skutek bezwzględnej nieważności czynności prawnej może powodować zarówno potencjalne negatywne skutki dla dziecka, jak również utrudnienia dla osób trzecich w dokonywaniu czynności, których stroną jest dziecko. Warto podkreślić

¹⁸ *System prawa rodzinnego...*, s. 575.

¹⁹ Jednym z koronnych argumentów przeciwników zastosowania sankcji bezskuteczności zawieszanej do czynności zarządu majątkiem dziecka dokonanej bez wymaganego zezwolenia sądu opiekuńczego jest to, że zezwolenie sądu nie jest zgodą osoby trzeciej w rozumieniu art. 63 k.c. Zob. H. Ciepła, *Zarząd majątkiem dziecka*, „Rodzina i Prawo” 2012, nr 20/21, s. 38.

²⁰ Jednoznacznie sytuacja z art. 18 § 2 k.c. została określona jako stan bezskuteczności zawieszanej (a czynność prawna jako czynność „niezupełna”) przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z 15 grudnia 1999 r., I CKN 299/98, OSP 2000/12/186.

korzyść wynikającą z możliwości ustanowienia czynności zarządu majątkiem dziecka i to zarówno w kontekście bezpieczeństwa obrotu, jak i odpowiedzialności dziecka wobec drugiej strony czynności. Trzeba pamiętać o tym, że w przypadku szkody wyrządzonej osobie trzeciej wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, podczas wykonywania zarządu majątkiem dziecka, odpowiedzialność ponoszą zarówno dziecko, jak i rodzice²¹. Dziecko, będące stroną stosunku zobowiązaniowego, ponosi odpowiedzialność kontraktową na podstawie art. 471 k.c. Wobec odpowiedzialności dziecka względem drugiej strony czynności za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania wynikającego z czynności zarządu warto dążyć do możliwości sanowania każdej dokonanej przez rodziców w imieniu dziecka czynności prawnej. Zlikwidowanie skutku bezwzględnej nieważności czynności prawnej byłoby zatem z korzyścią dla obu stron czynności: dziecka, w którego interesie jest potwierdzenie dokonania czynności prawnej, oraz osoby trzeciej, która zamierzała zawrzeć ważną czynność prawną.

Zasadniczego oparcia dla argumentacji przemawiającej za zastosowaniem sankcji czynności prawnej niepełnej przy czynnościach zarządu majątkiem dziecka warto poszukiwać także w czystych względach praktycznych. Zauważył je już Sąd Najwyższy w cytowanym wyżej orzeczeniu z 3 marca 1949 r. Swoje rozstrzygnięcie uzasadniał m.in. tym, że sąd powinien badać sprawę, czy i pod jakimi warunkami dokonanie czynności prawnej w imieniu dziecka jest celowe i korzystne i to nie w chwili dokonania transakcji, lecz w chwili wydawania przez sąd rozstrzygnięcia. Między tymi datami stosunki gospodarcze mogą ulec zmianie sięgającej tak daleko, że transakcja, która mogła być dla małoletniego korzystna w chwili jej zawarcia, może być już niekorzystna w chwili wydawania przez sąd orzeczenia zatwierdzającego dokonaną przez rodziców czynność prawną.

Także obecnie pomiędzy wystąpieniem przez przedstawicieli ustawowych dziecka do sądu o wydanie zezwolenia na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu a dokonaniem tej czynności prawnej mija nie mniej niż kilka miesięcy. W tym czasie może zajść wiele zmian i to zarówno po stronie podmiotowej²², jak i przedmiotowej²³ dokonywanej czynności prawnej. Możliwość następczego potwierdzenia dokonanej czynności przez sąd opiekuńczy dawałaby sądowi okazję orzekania odnośnie do zindywidualizowanej, konkretnej czynności prawnej, a nie czynności tylko hipotetycznej, której okoliczności podmiotowe i przedmiotowe mogą się diametralnie zmienić.

Należy mieć również na uwadze, że zdecydowana większość czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu, przy których niezbędnym jest zezwolenie

²¹ *System prawa rodzinnego...*, s. 849–850.

²² Zaszły np. zmiany po drugiej stronie zawieranej umowy wskutek czynności prawnej (małżonkowie sprzedający małoletniemu dziecku nieruchomość zawarli umowę majątkową małżeńską ustanawiającą ustrój rozdzielności majątkowej i dokonali podziału majątku wspólnego) albo wskutek zdarzenia prawnego (jeden ze współwłaścicieli nieruchomości zmarł i trzeba przeprowadzić postępowanie spadkowe), czy też spółka dokonująca czynności prawnej z dzieckiem przekształciła się albo ogłosiła upadłość.

²³ Np. nabywana przez małoletniego nieruchomość została w międzyczasie obciążona ograniczonym prawem rzeczowym, objęta postępowaniem egzekucyjnym albo uległa podziałowi geodezyjnemu.

sądu opiekuńczego, wymaga do swej ważności zachowania formy szczególnej czynności prawnych w postaci formy aktu notarialnego. Orzekanie dotyczące następczego zezwolenia na dokonanie czynności w imieniu dziecka znacząco uprościłoby całe postępowanie sądowe. Sędziowie nie musieliby badać w ramach tego postępowania wielu podstawowych kwestii (np. stanu prawnego nabywanej nieruchomości), ponieważ wcześniej zweryfikowałby to notariusz. Nie ulega wątpliwości, że szeroko rozumiany obrót (w tym nieruchomościami) jest obecnie w polskim prawie tak sformalizowany, że ryzyko pokrzywdzenia dziecka podczas dokonywania tych czynności (zarówno przez rodziców, jak i drugą stronę czynności), przed uzyskaniem zezwolenia sądu, jest znikome²⁴.

Na koniec rozważań pozostaje jeszcze zwrócić uwagę na to, że innym systemom prawnym znane są łagodniejsze sankcje wadliwie dokonanych czynności zarządu majątkiem dziecka niż przewidziana w polskim prawie bezwzględna nieważność. Tytułem przykładu można wskazać prawo niemieckie, które przewiduje dla nieprawidłowo dokonanych czynności zarządu majątkiem dziecka właśnie sankcję bezskuteczności zawieszoną (§ 1829–1831 w zw. z § 1643 BGB²⁵). Według tej regulacji skuteczność umowy zawartej bez wymaganego zezwolenia sądu rodzinnego zależy od późniejszej zgody tego sądu (potwierdzenia). Zgoda i jej odmowa stają się skuteczne w stosunku do drugiej strony czynności tylko wtedy, gdy rodzic ją o tym powiadomi. Ponadto dziecko, które osiągnęło pełnoletność, może samodzielnie potwierdzić daną czynność (zgoda dziecka „zastępuje” wówczas zgodę sądu rodzinnego). Jeżeli rodzic poinformował drugą stronę, że sąd rodzinny wyraził zgodę, pomimo braku jej uzyskania, druga strona ma prawo do odstąpienia od umowy do czasu poinformowania jej o późniejszej zgodzie sądu rodzinnego, chyba że o braku takiej zgody wiedziała. Jednostronna czynność prawna dokonana bez niezbędnego zezwolenia sądu rodzinnego jest nieważna.

Prawo włoskie z kolei, przy wszystkich czynnościach zarządu majątkiem dziecka dokonanych w sposób wadliwy, przewiduje wzruszalność²⁶ czynności prawnej (art. 322 k.c.wł.²⁷). Dzieje się tak zarówno w sytuacjach dokonania czynności bez wymaganego zezwolenia sądu opiekuńczego, jak i w przypadku konfliktu interesów między dziećmi, które podlegają tej samej władzy rodziciel-

---

²⁴ Funkcja publiczna notariusza w zakresie bezpieczeństwa obrotu nieruchomościami jest niepodważalna. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 10 grudnia 2003 r. (K 49/01, OTK-A 2003/9/101) wyraził pogląd, że notariusz jest nie tylko osobą zaufania publicznego, ale pełni jednocześnie funkcje pomocnicze w stosunku do wymiaru sprawiedliwości. Trybunał Konstytucyjny w przedmiotowym orzeczeniu rozróżnił funkcję pełnioną przez notariusza od innych zawodów prawniczych, wobec obligatoryjnego charakteru wielu czynności dokonywanych z udziałem notariusza, szczególnego waloru dowodowego czynności notarialnych (charakter dokumentu urzędowego) i doniosłości związanych z tymi czynnościami skutków prawnych.

²⁵ Kodeks cywilny niemiecki z dnia 18 sierpnia 1896 r. (BGB – Bürgerliches Gesetzbuch, BGBl I S. 42, FNA 400–2).

²⁶ Wzruszalność czynności prawnej polega na tym, że czynność prawna wywołuje określone w niej skutki prawne, jednak prawo przyznaje określonym osobom prawo podmiotowe dające możliwość doprowadzenia do całkowitej bezskuteczności tej czynności prawnej. Zob. *System prawa rodzinnego...*, s. 571n.

²⁷ Kodeks cywilny włoski z dnia 16 marca 1942 r. (CC – Codice Civile, Gazzetta Ufficiale, n 79 del 4.4.1942 r.).

skiej lub między nimi a rodzicami, kiedy konieczne jest wyznaczenie kuratora (art. 320 k.c.wł.). Kodeks cywilny włoski przewiduje, że czynności zarządu majątkiem dziecka dokonane bez przestrzegania przepisów kodeksu mogą zostać unieważnione na wniosek rodziców sprawujących władzę rodzicielską, dziecka, jego spadkobierców lub następców prawnych.

4. Bezskuteczność zawieszona czynności prawnych w innych regulacjach k.c. i k.r.o.

Argumentem przemawiającym za możliwością zastosowania sankcji bezskuteczności zawieszony czynności prawnej przy zarządzie majątkiem dziecka jest także stosowanie jej z powodzeniem przy innych instytucjach zarządu w prawie cywilnym. W pierwszej kolejności należy odnieść się do regulacji zarządu majątkiem wspólnym małżonków. Unormowanie to znajduje się w k.r.o. i było przedmiotem prac legislacyjnych w tych samych realiach społecznych i gospodarczych, co regulacja związana z zarządem majątkiem dziecka. Nie ulega wątpliwości, że zarząd majątkiem dziecka, z uwagi na brak elementu wspólności majątku dziecka i jego rodziców, w istotny sposób odróżnia się od zarządu majątkiem wspólnym małżonków. Pomimo to – ze względu na jego systemowe usytuowanie – należy uznać go za najbardziej zbliżony.

Konstrukcję czynności prawnej niezupełnej przewiduje art. 37 § 2 k.r.o., regulujący zarząd majątkiem wspólnym małżonków. Na jego podstawie ważność jakiegokolwiek umowy wymienionej w § 1 tego przepisu²⁸, która została zawarta przez jednego z małżonków bez wymaganej zgody drugiego małżonka, zależy od jej potwierdzenia. Druga strona może wyznaczyć małżonkowi, którego zgoda jest wymagana, odpowiedni termin do potwierdzenia umowy i staje się wolna po bezskutecznym upływie tego terminu. Brak zgody drugiego z małżonków nie powoduje zatem bezwzględnej nieważności umowy, a jedynie stan bezskuteczności zawieszony do momentu potwierdzenia umowy albo braku jej potwierdzenia. W momencie potwierdzenia umowy uznaje się ją za ważną od samego początku, zaś odmowa potwierdzenia czyni z niej od początku umowę bezwzględnie nieważną. Sankcja nieważności czynności prawnej dokonanej bez zgody drugiego małżonka została uznana za przepis szczególny w stosunku do art. 58 k.c.²⁹

²⁸ W art. 37 § 1 k.r.o. został określony w sposób enumeratywny katalog czynności, do których dokonania jest potrzebna zgoda drugiego małżonka: 1) czynności prawne prowadzące do zbycia, obciążenia, odpłatnego nabycia nieruchomości lub użytkowania wieczystego, jak również prowadzące do oddania nieruchomości do używania lub pobierania z niej pożytków, 2) czynności prawne prowadzące do zbycia, obciążenia, odpłatnego nabycia prawa rzeczowego, którego przedmiotem jest budynek lub lokal, 3) czynności prawne prowadzące do zbycia, obciążenia, odpłatnego nabycia i wydzierżawienia gospodarstwa rolnego lub przedsiębiorstwa oraz 4) darowizny z majątku wspólnego, z wyjątkiem drobnych darowizn zwyczajowo przyjętych. Zob. szerzej na ten temat: T. Mróz, *Zgoda małżonka na dokonanie czynności prawnej w ustroju majątkowej wspólności ustawowej*, Warszawa 2011, s. 160n.

²⁹ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2003 r., II CK 273/02, LEX nr 424449.

Należy z całą stanowczością podkreślić słuszność zastosowania przez ustawodawcę do czynności dokonanych bez zgody małżonka instytucji czynności prawnej niezupełnej. Nie można zaaprobować poglądu, zgodnie z którym przy zarządzie majątkiem dziecka, w przeciwieństwie do zarządu majątkiem małżonków, nie ma większego znaczenia kwestia zapewnienia szybkości i pewności obrotu prawnego³⁰. Kluczowe dla ustawodawcy powinno być zapewnienie pewności obrotu w każdej dziedzinie prawa bez względu na podmioty, które w danych stosunkach występują. Pożądane jest wprowadzenie takich regulacji prawnych, które gwarantowałyby pewność i szybkość obrotu także (a może i przede wszystkim) przy czynnościach prawnych dokonywanych z małoletnimi.

Drugą wspomnianą już wcześniej regulacją prawną odnoszącą się do spraw majątkowych, w której zastosowanie znajduje sankcja bezskuteczności zawieszonej, jest art. 18 k.c. Jak wiadomo, małoletni, który ukończył 13 lat, ma ograniczoną zdolność do czynności prawnych. Co do zasady, do zaciągnięcia zobowiązania lub rozporządzenia prawem małoletni taki potrzebuje – pod rygorem nieważności – zgody przedstawiciela ustawowego. Ponadto, jeżeli potwierdzenie rodziców wymaga uprzedniego zezwolenia sądu opiekuńczego, przedstawiciele ustawowi mają obowiązek przed potwierdzeniem umowy takie zezwolenie sądu opiekuńczego uzyskać³¹.

Ważność umowy, która została zawarta przez małoletniego ograniczonego w zdolności do czynności prawnych bez wymaganej zgody przedstawiciela ustawowego, zależy od jej potwierdzenia (art. 18 § 1 k.c.). Umowę taką mogą potwierdzić prawidłowo umocowani przedstawiciele ustawowi, jak również samodzielnie małoletni po uzyskaniu pełnej zdolności do czynności prawnych (art. 18 § 2 k.c.). Druga strona czynności prawnej może wyznaczyć rodzicom (a po uzyskaniu przez dziecko pełnoletności – dziecku) odpowiedni termin do potwierdzenia umowy. W razie braku potwierdzenia umowy w terminie (zarówno w sytuacji odmowy potwierdzenia, upływu terminu do potwierdzenia umowy, jak i nieuzyskania wymaganego zezwolenia sądu opiekuńczego w trybie art. 101 § 3 k.r.o.), umowa staje się nieważna.

Regulacja ta stanowi poważną niekonsekwencję polskiej legislacji. Skoro małoletni o ograniczonej zdolności do czynności prawnych może zgodnie z prawem samodzielnie dokonać czynności prawnej przekraczającej zakres zwykłego zarządu, a następnie czynność taka może zostać potwierdzona przez rodziców, którzy uzyskają także następczo zgodę sądu opiekuńczego, to nie ma logicznego powodu, aby uniemożliwić taki tryb postępowania przy czynnościach zarządu dokonywanych przez przedstawicieli ustawowych dziecka.

W piśmiennictwie trafnie zauważono, że regulacja ta może być pomocna „w przypadkach niecierpiących zwłoki” w zakresie zarządu majątkiem dziecka³². W wielu przypadkach bowiem, w których rodzice mieliby samodzielnie dokonywać czynności prawnej w imieniu i na rzecz dziecka, potrzebowaliby, pod rygo-

³⁰ *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz LEX*, s. 698; *Władza rodzicielska i kontakty z dzieckiem. Komentarz*, pod red. J. Ignaczewskiego, Warszawa 2019⁴, s. 142.

³¹ Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 1961 r., 1 CO 16/61, OSNC 1963/9/187.

³² *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz LEX*, s. 709.

rem nieważności, wydanego uprzednio zezwolenia sądu opiekuńczego w trybie art. 101 § 3 k.r.o. Jeżeli dana czynność prawna z zakresu zarządu majątkiem dziecka powinna być dokonana niezwłocznie, jedynym środkiem zaradczym jest dokonanie jej samodzielnie przez dziecko³³. W rezultacie, po udzieleniu zgody przez rodziców i wydaniu następczego orzeczenia przez sąd opiekuńczy, stanie się ważną czynnością prawną od chwili jej dokonania przez dziecko.

Kolejnym przypadkiem, przy którym stosowana jest konstrukcja *negotium claudicans*, jest art. 103 k.c., dotyczący działania *falsus procurator*. Na jego podstawie, jeżeli osoba zawierająca umowę jako pełnomocnik nie ma umocowania albo przekroczy jego zakres, ważność umowy zależy od jej potwierdzenia przez osobę, w której imieniu umowa została zawarta. Druga strona może wyznaczyć osobie, w której imieniu umowa została zawarta, odpowiedni termin do potwierdzenia umowy.

Warto zwrócić uwagę, że w dawniejszej literaturze pojawiło się odosobnione, lecz bardzo słuszne stanowisko Karola Jagielskiego, aby do czynności prawnych dokonanych przez przedstawicieli ustawowych bez umocowania lub z przekroczeniem jego zakresu zastosować *per analogiam* konstrukcję czynności prawnej niezupełnej właśnie z regulacji dotyczącej *falsus procurator*³⁴. Autor tego stanowiska bardzo celnie uzasadnił swój pogląd, że w niczym nie zobowiązywałoby to dziecka, w którego interesie – co do zasady – jest usanowanie danej czynności prawnej. Autor wskazał, że możliwość potwierdzenia czynności powinien mieć w takim przypadku zarówno prawidłowo umocowany przedstawiciel ustawy dziecka, jak i samo dziecko po osiągnięciu pełnoletności³⁵.

W piśmiennictwie uznano, że w przypadku wyrządzenia drugiej stronie umowy szkody wskutek działania przez rodziców bez umocowania lub z przekroczeniem jego zakresu³⁶, do oceny ich odpowiedzialności dopuszczalne jest stosowanie w drodze analogii regulacji art. 103 § 3 k.c.³⁷ Rodzice byliby w takim przypadku zobowiązani do zwrotu tego, co otrzymali od drugiej strony w wykonaniu umowy oraz do naprawienia szkody, którą druga strona poniosła przez to, że zawarła umowę nie wiedząc o braku ich umocowania lub o przekroczeniu jego zakresu.

Poglądy doktryny także można uznać w tym przedmiocie za nieharmonijne. Za niedopuszczalne uznaje się bowiem stosowanie do czynności prawnych dokonanych przez przedstawicieli ustawowych bez umocowania lub z przekro-

---

³³ Jako przykład takiej czynności prawnej można wskazać przyjęcie przez 16-letnie dziecko darowizny nieruchomości obciążonej ograniczonym prawem rzeczowym w sytuacji, w której wobec poważnych okoliczności życiowych czy też zdrowotnych nie ma możliwości, aby oczekiwać kilka miesięcy na wydanie zezwolenia przez sąd opiekuńczy.

³⁴ K. Jagielski, *Istota i treść władzy rodzicielskiej*, s. 131–132.

³⁵ Przeciwnicy takiego stanowiska dość enigmatycznie wskazują, że „wzgląd na interes dziecka” uniemożliwia zastosowanie w takich przypadkach konstrukcji czynności prawnej niezupełnej. Zob. m.in. *System prawa rodzinnego...*, s. 840.

³⁶ W przypadku dokonania przez rodziców czynności prawnej bez umocowania lub z przekroczeniem jego zakresu nie ma regulacji chroniącej dobrą wiarę osoby trzeciej. Zob. *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, pod red. K. Pietrzykowskiego, Warszawa 2020, s. 809.

³⁷ W. Szydło, *Przedstawicielstwo ustawowe jako forma reprezentacji*, „Studia Prawnicze” 2008, z. 2, s. 118.

zeniem jego zakresu *per analogiam* konstrukcji czynności prawnej niezupełnej z art. 103 k.c., a pozwala się na stosowanie w drodze analogii części tej regulacji (§ 3 tego przepisu) określającej odpowiedzialność rzekomego pełnomocnika. Taka możliwość fragmentarycznego stosowania konstrukcji czynności prawnej niezupełnej nie znajduje racjonalnego uzasadnienia. Regulacja art. 103 k.c. mogłaby z powodzeniem w całości znaleźć zastosowanie do czynności dokonanych przez przedstawicieli ustawowych bez umocowania lub z przekroczeniem jego zakresu, zarówno w odniesieniu do możliwości potwierdzenia czynności, jak również odpowiedzialności rodziców wobec osoby trzeciej.

Bardzo słusznie wskazuje się w piśmiennictwie, że różnorodność instytucji prawnych zarządu wymaga zachowania ostrożności przy przejmowaniu rozwiązań w ramach jednego unormowania zarządu na potrzeby innego rodzaju zarządu³⁸. Należy podkreślić jednak, że przejęcie sankcji *negotium claudicans* z innych konstrukcji prawa cywilnego odnoszących się do zarządu w rezultacie skutkowałoby bardziej ostrożnościowym i łagodniejszym podejściem do wadliwie dokonanych czynności zarządu majątkiem dziecka, niż jest to obecnie. Sankcję bezwzględnej nieważności czynności należy uznać, wskutek jej definitywnej bezskuteczności, za zbyt surową spośród wszystkich innych następstw wadliwie dokonanych czynności, a w rezultacie poważnie zagrażającą majątkowym interesom dziecka.

5. Wnioski

Podsumowując rozważania podjęte w niniejszym artykule, należy postulować wprowadzenie *de lege ferenda* znanej polskiemu prawu zasady, że czynność zarządu majątkiem dziecka dokonana w sposób wadliwy, jest czynnością prawną niezupełną (*negotium claudicans*). Powinno to dotyczyć w szczególności czynności zarządu dokonanych przez przedstawiciela ustawowego bez umocowania lub z przekroczeniem jego zakresu oraz czynności zarządu dokonanych bez zezwolenia sądu opiekuńczego wydanego w trybie art. 101 § 3 k.r.o. Możliwość potwierdzenia czynności powinien mieć zarówno prawidłowo umocowany do działania przedstawiciel ustawy dziecka, samo dziecko po osiągnięciu pełnoletności oraz – w przypadku konieczności zezwolenia sądu opiekuńczego – ten sąd w drodze następczego orzeczenia.

Ustawodawca powinien mieć na uwadze przemiany społeczne i gospodarcze, które sprzyjają nabywaniu majątków przez dzieci. Istota bezskuteczności zawieszony czynności, a w szczególności zasada, że w przypadku braku potwierdzenia czynność ta nie osiąga skutków prawnych, powoduje, że w najmniejszy sposób nie zaszkodziłoby to majątkowym interesom dziecka. Co ważne, sankcja

---

³⁸ K. Gołębiowski, *Uwagi dotyczące zarządu majątkiem dziecka pozostającego pod władzą rodzicielską*, w: *Wybrane zagadnienia polskiego prawa prywatnego. Księga pamiątkowa ku czci doktora Józefa Kremisa i doktora Jerzego Strzebinczyka*, pod red. J. Jezioro, K. Zagrobelnego, Wrocław 2019, s. 55.

negotium claudicans nie wstrzymywałaby rodziców przed dokonywaniem – często wymagających nagłych działań oraz korzystnych i istotnych z punktu widzenia interesów dziecka – czynności prawnych.

Hipotezy dotyczące sankcji bezwzględnej nieważności przy czynnościach zarządu majątkiem dziecka, które pojawiły się w latach 60. ubiegłego wieku, są na wyrost i sprawiają, że dokonywanie czynności prawnych z małoletnimi staje się problematyczne, a czasem wręcz niemożliwe. Nie to powinno być zamiarem współczesnego ustawodawcy, którego zasadniczym celem przy regulacji dotyczącej zarządu majątkiem małoletniego dziecka jest ochrona jego interesów majątkowych.

BIBLIOGRAFIA

Akty prawne:

- Kodeks cywilny niemiecki z 18 sierpnia 1896 r. (BGB – Bürgerliches Gesetzbuch, BGBl I S. 42, FNA 400–2).
- Kodeks cywilny włoski z 16 marca 1942 r. (CC – Codice Civile, Gazzetta Ufficiale, n 79 del 4.4.1942 r.).
- Dekret z dnia 22 stycznia 1946 r. – Prawo rodzinne, Dz.U. z 1946 r., nr 6, poz. 52.
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, t.j. Dz.U. z 2020 r., nr 1359 ze zm.
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny, t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 1740 ze zm.
- Ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych, t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 1526 ze zm.

Orzecznictwo:

- Orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 3 marca 1949 r., C 159/49, „Przegląd Notarialny” z. XI–XII – 1949, t. 2.
- Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 1961 r., sygn. I CO 16/61, OSNC 1963/9/187.
- Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 1999 r., I CKN 299/98, OSP 2000/12/186.
- Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2003 r., II CK 273/02, LEX nr 424449.
- Wyrok Trybunał Konstytucyjny z dnia 10 grudnia 2003 r., K 49/01, OTK-A 2003/9/101.
- Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2009 r., III CSK 304/08, LEX nr 511002.
- Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2018 r., IV CSK 442/17, LEX nr 2483681.

Literatura:

- Golebiowski K., *Uwagi dotyczące zarządu majątkiem dziecka pozostającego pod władzą rodzicielską*, w: *Wybrane zagadnienia polskiego prawa prywatnego. Księga pamiątkowa ku czci doktora Józefa Kremisa i doktora Jerzego Strzebińczyka*, pod red. J. Jezioro, K. Zagrobelnego, Wrocław 2019.
- Jagielski K., *Istota i treść władzy rodzicielskiej*, „Studia Cywilistyczne” 3(1963).
- Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz LEX*, pod red. H. Doleckiego i T. Sokołowskiego, Warszawa 2013².
- Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, pod red. K. Pietrzykowskiego, Warszawa 2020.
- Komentarz do spraw rodzinnych*, pod red. J. Ignaczewskiego, Warszawa 2014.
- Maczyński A., *Konstytucyjne podstawy prawa rodzinnego*, w: *Państwo prawa i prawo karne. Księga Jubileuszowa Profesora Andrzeja Zolla*, pod red. P. Kardasa, T. Sroka, W. Wróbla, t. 1, Warszawa 2012.
- Mróz T., *Zgoda małżonka na dokonanie czynności prawnej w ustroju majątkowej wspólności ustawowej*, Warszawa 2011.
- Radwański Z., *Pojęcie i funkcja „dobra dziecka” w polskim prawie rodzinnym i opiekuńczym*, „Studia Cywilistyczne” 31(1981).
- System prawa prywatnego, t. 2: Prawo cywilne – część ogólna*, pod red. Z. Radwańskiego, A. Olejniczaka, Warszawa 2019³.

System prawa rodzinnego i opiekuńczego, pod red. J.S. Piątowskiego, Wrocław 1985.
Szydło W., *Przedstawicielstwo ustawowe jako forma reprezentacji*, „Studia Prawnicze” 2008, z. 2.
Władza rodzicielska i kontakty z dzieckiem. Komentarz, pod red. J. Ignaczewskiego, Warszawa 2019⁴.

**CONSIDERATIONS ON THE NEED TO ADOPT *DE LEGE FERENDA*
A SUSPENDED INVALIDITY SANCTION (*NEGOTIUM CLAUDICANS*)
IN ACTIONS OF THE CHILD’S PROPERTY MANAGEMENT**

SUMMARY

In this article, the author deals with the issues of sanctions of defective activities performed within the management of the child’s property. The premise of this article is to indicate the threats to the financial interests of the child resulting from the absolute invalidity sanction, as well as the certainty and safety of transactions with minors. The general assumption of this article is a comprehensive analysis of the legal structures of the management of a child’s property, which may result in the absolute invalidity sanction of a legal act. This will be used to develop *de lege lata* conclusions regarding the functioning of the current regulations and to propose directions of *de lege ferenda* changes.

KEYWORDS: absolute invalidity, suspended invalidity, child’s property management